

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

in decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XLIV. Vtrum officia habentia iurisdictionem sint intrinsecè inuendibilia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

Ad 2. Propter ea non dubitatur de honestate, & validitate eorum, quæ communi hominum consensu statuta sunt circa res istas exteriores sensibus obuias, & facile intelligibiles perfecte; quia est moraliter impossibile, ut omnes, aut etiam plerique errent circa dispositionem earum quoad principia omnibus, aut plerisque communia. De iis autem, quæ sunt moraliter impossibilia perinde dubitatur, atque de impossibilibus physicè quia perinde non eueniunt.

QVÆSTIO XLIV.

Virum officia habentia iurisdictionem sint intrinsecè inuendibilia?

Videntur non esse inuendibilia. 1. Quia D. Thom. interrogatus de hoc puncto à Ducissa Brabantia, respondet opus. 21. ad quæst. 5. his verbis: *non video quare huiusmodi officia non liceat vobis vendere dummodo talibus vendatis, de quibus possit presumi, quod sint utiles ad talia officia exercenda, & non tanto pretio vendantur officia, quod recuperari non possit, sine grauamine vestrorum subditorum.* Ergo seruatis duabus illis conditionibus licet, & valide vendi possunt officia habentia iurisdictionem. Nempe de talibus officiis est ea consultatio.

2. Officia secularia sunt in primis, quid purè temporale, ut patet. Deinde sunt valde appetibilia. Ambiuntur enim magnis expensis laboris, & industriæ & magnæ pecuniarum summæ à multis quam libenter erogantur pro illis obtinendis. Ergo sunt vendibilia. Patet consequentia, quia non alia de causa panis, & vinum, & eiusmodi cætera ab omnibus censentur vendibilia. Quapropter D. Thomas hanc eandem rationem vnicè præmittit suæ illi assertioni aiens: *Cum autem balinis, & officialibus vestris nihil committatur nisi temporalis officium potestatis non video, &c.* Est igitur efficax ista ratio.

3. Marchionatus, Comitatus, Ducatus venduntur de facto carius à piis, & timorata conscientia principibus ob adiunctam illis iurisdictionem; quæ seclusa non venderentur tanto pretio redditus, & alia emolumenta pecuniaria honorariis illis titulis deuincta. Ergo iurdictio etiam ipsa secundum se est vendibilis, & habet rationem partis mercis in venditione iusta. Quis enim audeat damnare tanquam iniustam tot iustissimorum Principum praxim, antiquam, & quotidianam augmentum pretium ob adiunctam præcisè iurisdictionem? Aut quæ ratio discriminis reperiri potest, ob quam iurdictio simul cum re alia vendi eiusque pretium augere possit; seorsim verò vendi non possit præsertim cum eiusdè rationis, ac iuris sit, siue illa alia res prius, deinde iurdictio seorsim, siue vtraque simul, ac indiuisim vendantur.

4. Licet iurdictio primo, ac principaliter sit ordinata in bonum communis; secundario tamen, & minùs principaliter cedit etiam in vtilitatem eius à quo habetur, quatenus confert præminentiam quandam, & dignitatem prælatiuam respectu cæterorum, ut dictum est quæst. 3. & 4. Fieri autem potest, ut vtilitas secundaria, & minùs principalis alicuius rei sit æqualis toti alterius rei vtilitati ob maiorem æstimabilitatem vnius, quam alterius, ob quam, quod est secundarium, ac minùs principale in vno adæquet, aut etiam superet, quod est primum, ac principale in altero. Confirmatur à posteriori, quia quod est secundarium, & minùs principale in iurisdictione communiter habetur pluris, & ambitur magis, quam quicquid vtilitatis simpliciter est in parua pecuniarum quantitate.

5. Si hæc officia essent inuendibilia secundum se essent etiam inuendibilia quoad emolumenta pecuniaria illis annexa. Quia quomodocumque vendantur, sequuntur eadem inconuenientia; nempe quod ciues postquam ea emerint grassentur in subditos non solum, ut expensas factas restarent, sed etiam, ut ad vltiores in dignitatibus progressus viam sibi parerent. Atque hoc est alterum inconueniens, quod nimirum inde fiat, ut ciues non se disponant ad obtinenda ea officia per virtutem, & sapientiam, sed magis accumulando pecunias per bonas, vel malas artes præeunte ad hoc ipsius exemplo Reipublicæ, seu supremi Principis docentis ea venditione venditionem functionum iurisdictionum & pecuniæ auiditatem.

6. Ut hæc officia vendi non possint digniori, cui debentur determinatè; saltem vendi poterunt indigno, & minùs digno, quibus non debentur; certè venditio his facta erit valida, nullumque inde manebit onus restituendi, idque eadem ferè ratione qua iudex ex communi auctorum opinione facit suas pecunias, acceptas pro sententia iniusta, licet non faciat suas, quas accipit pro sententia iusta. Est enim eadem utrobique ratio. Ergo venditio istiusmodi officiorum non est intrinsecè inualida.

7. Saltem electio vnius præ alio ex æquè dignis vendi potest. Licet enim concurrentibus multi æquè dignis debeatur electio alicui eorum vagè, & indeterminatè; non tamen debetur huic potius quam alteri determinatè. Ergo pro electione huius determinatè potest accipi aliquod pretium. Quælibet enim res quatenus est indebita, est vendibilis, si simul sit purè temporalis, atque æstimabilis; in quo genere continetur electio ad officia temporalia. Confirmatur ex opinione quorundam auctorum afferentium obligatum ex testamento ad dandum centum pro dote alicui puellæ nubili relicta sibi libera determinatione personæ posse accipere pretium, & retinere sibi partem dotis pro electione huius determinatè præ cæteris æquè habentibus conditiones requisitas à testatore; & sic de aliis obligatis ad dandam quantitatem determinatam, aut etiam ad vendendum pro determinato pretio, sed non determinatè personæ.

Art. 1. Resp. Bona illa, quorum diuisio facta est libera hominum conuentione iuxta dicta in duabus proximè præcedentibus quæstionibus duplici summo genere continentur. Alia namque sunt, quæ pertinent ad iustitiam distributiuam tanquam propria eius materia proxima; alia quæ ad commutatiuam, iuxta dicta quæstione 18. Quia verò inter istas duas iustitias distributiuas est præstantior, quatenus eius obiectum est ius, saltem inæquale commune quod præualeat priuato, propterea primo loco accommodanda illi sunt conditiones nuper assignatæ diuisionis legitimæ rerum. Inter quæstiones autem de iustitia distributiuâ ea censetur præcipua; quæ quæritur: an officia saltem secularia habentia annexam iurisdictionem sint vendibilia. Affirmant Caietanus, Vasquez, Valentia, & alij quamplures. Negant Adrianus, Medina, Anglez, Turrianus, & alij. Distinguit Lessius: nimirum eiusmodi officia, quoad obligationes ad certas functiones, quæ est eorum essentia, quoad iustum stipendium, eisdem obligationi, & functionibus correspondens, esse inuendibilia; vendibilia verò quoad dignitatem, & præminentiam respectu cæterorum, necnon quoad occasionem, ac spem lucrandi ultra iustum stipendium.

Art. 2. Distinctio ista Lessij partim subsistit partim non subsistit. Subsistit quidem quoad obligationem ad functiones, & quoad spem lucrandi. Quia hæc duo sunt inuicem separabilia, & conditionis, ac æstimationis

mationis longè diuersæ. Non verò subsistit quoad eandem obligationem ad functiones, & ad dignitatem, ac præminentiam respectu subditorum. Quia hæc duo sunt essentialiter inuicem inseparabilia, & identificata mutuo in eiusmodi officiis; atque distinctio rationis, si tamen, & hæc ipsa est possibilis inter ea extrema, cum tales functiones sint essentialiter, ac formaliter propriæ præminentis, vt præminentis. Distinctio inquam rationis nihil facit pro negotio venditionis, quandoquidem venditio est rei, vt est in se, & non vt sic, vel aliter apparet in intellectu formaliter.

Art. 3. Quapropter distinguendum est vltius duplex genus præminentia, adiacentis officiis iurisdictionalibus. Primum præminentia generis est, quod est illis intrinsecum, ac essentialia, & consistit in sola, ac præcisa potestate vnus, vt præcipiat, ac veter aliis, eosque dirigat, & in obligatione aliorum, vt illi pareant, ac conformentur. Alterum præminentia generis est separabile absolute ab iisdem officiis, illique extrinsecus superadditum per leges, & consistit in peculiaribus priuilegiis, conferentibus personæ in officio constitutæ peculiarem splendorem, ornatum, ac venerabilitatem vltra eam, quam confert ex natura rei iurdictio nuda secundum se. Eiusmodi sunt, posse gestare specialem habitum, & insignia, prohibita cæteris: præcedere loco in publicis, & priuatis confectibus, interesse conuentibus hominum præcipuorum pro negotiis maioris momenti; eximi ab officiis vilioribus, & seruitutibus popularium, aut à circumstantiis earum grauis tempore pacis, & belli; tractati modo peculiariter honorifico in causis ciuilibus, & criminalibus; habere aditum frequentem, & facilem ad Principem, constitui in spe promotionum quoad aliqua maiora in hoc eodem ordine rerum, & similia. Secundum istud præminentia generis non est vbiq; vniforme, sed multiplex, & variū in diuersis prouinciis, & apud diuersos Principes, habetque inaequalem æstimationis gradum iuxta magnitudinem, & exequitatem, amplitudinem, & restrictionem dominij, ac territorij, & iuxta qualitatem, ac numerum maiorem, vel minorem eorum, supra quos euehitur, qui donatur officio; ideoque nulli vniuersali, ac vniformi regulæ subiaci potest. Quia de causa nihil de eo genere præminentia in præsentia dicitur, aut subintelligitur in progressu, sed tantum de primo illo genere, quod est vbiq; vniforme, & inest officiis iurisdictionalibus intrinsecè, ac per se.

Art. 4. Dicendum itaque absolute est eiusmodi officia esse intrinsecè inuendibilia, si secundum se præcisè considerentur, seu quod ea, quæ sunt eisdem intrinsecè, & essentialia vendibilia verò esse quantum est de se quoad emolumenta pecuniaria ex eisdem resultantia per se quidem quoad excessum iusti stipendij: per accidens verò quoad hoc ipsum stipendium. Hæc proculdubio est mens Diui Thomæ in opusculo illo 21. vt apparebit ex responsione ad 1. & 2. Probatur prima pars conclusionis. Quia officia habentia annexam iurisdictionem secundum se præcisè, & ex sua natura intrinsecè non sunt primo, & principaliter ordinata in vtilitatem eius, cui conferuntur, sed potius in vtilitatem, & commodum communitatis eadem per se, vel per alium conferentis, vt positum est ex communi omnium consensu q. 3. & apparet clarè ex dictis q. 18. ab art. 12. Pecunia è conuerso primo, & principaliter est ordinata ex sua natura in vtilitatem, & commodum habentis illam tanquam suam, vt ex se satis patet, & expositum est in eadem q. 18. circa primum, & secundum genus bonorum communium. Manifestum autem est non posse constitui æqualitatem inter datum, & acceptū, quando vtrumque primo, & principaliter est ordinatum

in vtilitatem, & commodum alterius ex commutantibus. Huic enim necessarid alter euadit inæqualis, ac inferior cum minori lucro, & maiori damno. Cum ergo venditio non possit esse iusta absque æqualitate inter datum, & acceptum; patet officia habentia annexam iurisdictionem esse prorsus inuendibilia, si secundum se præcisè considerentur.

Art. 5. Explicatur, & vrgetur hæc ratio: Quia communitas indiget aliquo iurisdictionem habente, à quo multitudo dirigatur, coërceatur, ac defendatur, & in mutua pace tranquilla, ac beneuola conferuetur; indiget verò non minus, si non, & multo magis, quam indiget medico, magistro, & aliis eiusmodi, nec vllus ciuium determinatè ita indiget potestate cæteros gubernandi. Sicut igitur intrinsecè iniquum, & turpe esset communitatem vendere officium magistri, medici, & aliorum eiusmodi secundum se præcisè, & seclusis omnibus emolumentis pecuniariis, eorumque spe; ita intrinsecè, iniquum, & turpe est vendere officium habens annexam iurisdictionem secundum se præcisè. Tenet paritas ob rationem iam datam, Quia videlicet vtrobique primo, ac principaliter cedit communitati vtilitas non solum pretij, sed etiam mercis, seu eius, quod vendit. Quod manifestè est contra rationem iustæ venditionis.

Art. 6. Augetur vis argumenti. Nam qui vendit ideo vendit, quia indiget pretio; non vero quia indiget, vt habeatur ab alio, quod ipse vendit. Alias enim venditor cogeret emptorem ad faciendos sumptus, non vt subueniat indigentia propriæ ipsius emptoris, sed vt subueniat indigentia, quam patitur vendens, non solum pretij, sed etiam, vt habeat apud emptorem, quod illi vendit. Quo nihil inæqualius, ac iniustius esse potest. Nempe emptor, & venditor, & iustus, & æqualis sit contractus, suæ quisque indigentia consulere debent, & permutare res æquè inuicem vtilis; & non vt alterutri tota vtrunque vtilitas primo, ac principaliter cedat.

Art. 7. Altera pars conclusionis, nempe, quod emolumenta pecuniaria officiorum sint vendibilia per se, quoad excessum stipendij iusti nullo negotio conuincitur. Quia talia emolumenta potest communitas, & qui vices gerit communitatis subtrahere absque vlla iniuria, quantum est ex natura ipsius rei. Ergo, & vendere potest. Patet consequentia; quia venditio est quidam subtractionis modus. Deinde ea emolumenta sunt eiusdem generis cum pecunia, qua emuntur, potestque proinde constitui æqualitas inter ipsa, & pecuniam pro eis datam.

Art. 8. Postrema pars conclusionis, quod hæc officia sint inuendibilia per se quoad iustum stipendium; vendibilia verò per accidens, probatur. Quoad per se quidem, quia iustum stipendium est debitum ex iustitia exercenti iurisdictionem, non secus, ac laboranti in vinea. Nemini autem vendi potest, quod ei debetur ex iustitia. Nec est locus æqualitati iustitiæ, quod solutio pretij, & obligatio, ac onus ex se æstimabile grauant solum ementem venditore vtrunque lucrante. Probatur item quoad per accidens, quia Respublica potest obligare ciues, vt incumbant bono communi, tam in hoc genere, quam in quouis alio gratis, & absque vlllo stipendio, quando in eas angustias redacta est, vt non sit, soluendo; seu soluere non potest, quin patiat alud malum maius, quam cogere idoneos ad laborandum absque mercede, & constituere inæqualitatem inter ciues sic laborantes, & alios nihil præstantes, quod æquiualeat illi labori, quia non possunt, aut non expedit. Vendere autem anticipata solutione iustum stipendium dietim proneniciens ex functionibus officij nihil re ipsa est aliud, quam obligare ad præstandum officium, seu functiones officij gratis, & absque stipendio. In hunc igitur

modum, atque sub eiusmodi distinctione, sunt vendibilia, & inuendibilia officia secularia.

Ad 1. Imò ea verba D. Thomæ confirmant veram sententiam; quia secunda conditio ab ipso appositæ, *ut non tanto pretio vendantur officia, quod recuperari non possit sine grauamine subditorum*, nullum locum habere posset, si ista officia non solum essent vendibilia, quoad emolumenta pecuniaria, sed etiam secundum se, & quoad nudam iurisdictionem. Quia tunc ementes per ipsam officij collationem reciperent partem compensationis, aut compensationem adæquatam pretij soluti, & consequenter non liceret illis totum pretium recuperare, (vt supponit licere D. Thomas) neque cum grauamine neque sine grauamine subditorum. Neque enim per emptionem officij secundum se posset acquiri ius ad rehabendum tantumdem pecuniarum ultra illud officium; nemo siquidem potest per emptionem acquirere ius ad mercedem, & ad aliquid amplius præsertim æquale toti pretio. Igitur Diuus Thomas solam approbat venditionem officiorum quoad emolumenta pecuniaria, quæ exigenda supponit per officiales à subditis.

Ad 2. Ratio illa desumpta ex D. Thomæ nihil concludit, nisi cum limitatione ab eo adhibita, & nuper notata ad 1. atque in sensu illam includente. Id, quod demonstrari efficaciter potest, quia etiam mutuum est quid pure temporale, & est valde æstimabile atque pro eo obtinendo erogant mutuari multam pecuniam; & nihilominus est inuendibile secundum se præcisè, vt dicitur q. 46. Eadem est ratio, vt ibidem apparebit de anticipata, & dilata solutione pretiorum pro mercibus, quarum altera respectu vendentis, & altera respectu ementis sunt valde æstimabiles, & vtraque est, quid pure temporale, vt patet, & quæritur ab alterutris, aucto, & diminuto pretio; & tamen neutra est vendibilis, vt merito fatentur aduersarij ferè omnes. Ergo ad iustam rei vendibilitatem non sufficit eam esse pure temporalem, simulque appetibilem, & sumptibus pecuniarum quæsitam per aliquos. Sed aliquid præterea aliud requiritur; nempe vt possit constitui æqualitas inter mercedem, & pretium. Quæ æqualitas repugnat inter pecunias, & iurisdictionem, vt ostensum est supra, & est possibilis inter easdem pecunias, & emolumenta pecuniaria, secundum quæ præcisè considerauit D. Thomas temporalitatem eorum officiorum, vt visum iam est.

Ad 3. Iurdictio adiuncta proprietatibus illas reddit magis securas à furto, & rapina; minuit expensas operarum, & familiarum; accommodat pretia intra summum, & infimum pretium iustum in fauorem domini, seu vendentis, seu ementis; exigit efficacius, & magis tempestiue nomina, & tributa; aliæque plera accumulatur obsequij, & officiosæ contributionis emolumenta pecuniaria, quæ non negantur vendibilia esse ex sua natura. Eadem autem sola venduntur, siue seorsim, siue simul cum proprietatibus iurdictio conferatur à Principibus conferentibus iuste; e quo patet nullum argumentum deduci posse pro vendibilitate iurisdictionis secundum se, & cum separata fuerit ab eiusmodi emolumentis, vt separatim absolute potest per leges ea omnia abradentes.

Art. 1. Ad 4. Dignitas, & præminentia iurisdictionalis essentialiter consistit in potestate dirigendi ceteros ad propriam ipsorum vtilitatem, ac felicitatem, eosdemque cum in finem obligandi. Quæ quidem potestas, quia est participatio diuinæ potestatis, est perfectio valde æstimabilis, & subiectum suum reddit valde honorabile. Verum quia hæc potestas quatenus connaturaliter habita, & pertinet ad præsentem considerationem dependet essentialiter ab exercitio similis potestatis conuenientis communitati volenti obligare, & obliganti de facto habentes talia

officia, vt consulant bono communi, eumque in finem omnem suam industriam, ac vires impendant; unde fit, vt quoties exercent potestatem ceteros obligandi, toties, exercent subiectionem erga communitatem obligantem ipsos, vt ita obligent; idque cum hoc discrimine, quod communitas obligat principaliter ad propriam ipsius vtilitatem, minime verò habentes officia ad propriam ipsorum vtilitatem, cuius tamen sunt indigi non minus quam ceteri; & ex utroque capite eius, & subiectionis, & indigentia deficit eorum potestas a participatione diuinæ. Quia inquam hæc omnia ita se habent, perspicitur clarè dignitatem, & præminentiam hominum habentium iurisdictionem esse æquilibratam, immò, & præponderatam subiectione erga communitatem diuertente vires animi, & corporis à propriis vtilitatibus ad communes. Patet autem bonum præponderatum onere essentialiter sibi coniuncto vendibile nequaquam esse. Quare argumentum decipit, quia considerat bonum secundum se absque malo sibi essentialiter connexo.

Art. 2. Confirmatio argumenti ab experientia refellitur duplici alia experientia contraria. Prima est omnes vbique communitates, quatenus non regunt se per seipsas, superaddere officiis iurisdictionem habentibus stipendia congrua, & plerumque alia præterea emolumenta. Quod non fieret si onus eorum officiorum non præponderaret præminentia, & æstimationi dignitatis. Altera experientia est non solere ambiri hæc officia, ab iis, qui nullum inde emolumentum fugere volunt, nec in officio quidquam quarunt præter ipsum officium, & curam boni communis coniunctam cum sola præminentia.

Art. 3. Dicendum igitur est ambientes hæc officia, vel adherere emolumentis, quæ modo dicebatur illis superaddi, & possunt absolute ab iisdem separari, suntque vendibilia modo dicto; vel quærere eorumdem officiorum abusum, & impunitatem pro peccatis in posterum committendis, quæ patet esse inuendibilia, cum sint intrinsecè nociua habenti, vel denique affici erga dignitatem, & præminentiam affectu speciali ultra communem, & iustam æstimabilitatem rei apud prudentes æstimatores; quæ circumstantia nihil facit pro vendibilitate, vt obseruatum est in questione præcedenti. Nocet hac in parte apud incautos facili fidei veræ sententiæ, quod quæ nunquam, aut vix vnquam separantur, facile apprehenduntur, vt inseparabilia ex se; atque identificate; & quod affectus simpliciter irrationales, ac vitiosi facile nonnunquam adscribuntur naturis rerum.

Ad 5. Fieri potest, vt Respublica abundet multis ciuibus habentibus de suo absque malis artibus pecunias sufficientes ad pretium constitutum officiorum. Et siquidem contigerit in iisdem simul adesse pecunias ad soluendum, & dignitatem ad satisfaciendum obligationi officij, cessabit in eius venditione quoad emolumenta vtrumque inconueniens propositum. Neque tunc per talem venditionem docebit Respublica, seu Princeps conquisitionem pecunie per malas artes, & contemptum virtutis, & sapientiæ. Quia soluet solum pro excessu stipendij, quem nulli debet Princeps absolute, nec pretium electionis erigetur, nisi ceteris paribus, & attenta simul dignitate, ac idoneitate ad officium optime administrandum; idque tam in prioribus, quam in ceteris omnibus promotionibus. Nec enim quilibet venditionis modus approbatur indiscriminatum, sed tantum dicitur non repugnare ex se, vt vendantur iuste emolumenta excedentia stipendium iniustum. Quod fieri procul dubio potest præcisè omnibus in modis pugnantibus contra bonum commune accipiendo pretium ab iis

solam,

solum, de quibus sperari possit satisfacturos omnino esse officio, nec eius licentia, ac potestate abusus esse vlla ex parte. Qua præcautione adhibita, nullum, aut exemplum, aut incitamentum datum erit querendi pecunias per malas artes, aut fidendi solis pecuniis.

Ad 6. Certum in primis est, vt hæc officia secundum se debeantur ex natura rei dignioribus, de quo in quæstione sequenti; non tamen sic ea illis debentur, vt coniuncta cum emolumentis excedentibus stipendium iustum. Fieri deinde potest, vt adsint plures cæteris omnibus digniores, & inter se æquales, quorum proinde nulli debeatur electio ipsius determinatæ præ alio æquali. Et tunc licet ex lege iam stabilita debeantur alicui ex dignioribus simul cum officio ea omnia emolumenta; quia tamen ea lex statuta non est directè in fauorem eligendi, seu vagè, seu determinatè, sed pro bono communi, vt statui multiplici ex causa potest, nulla fiet iniustitia electo, si pretium ab eo exigatur pro electione ipsius potius, quam alterius ad emolumenta vltra iustum stipendium. Ergo absque læsione iustitiæ fieri absolute potest venditio qualis superius approbata est. Adde duplicem esse iniustitiam, quæ considerari potest in electione ad talia officia, altera consistens in electione minus digni, aut indigni, siue simul intercedat, siue non intercedat venditio, atque de huiusmodi iniustitia non agitur in præsentia, sed agitur in quæstione sequenti; altera iniustitia consistit formaliter in venditione, siue eligatur dignior, seu minus dignus, seu indignus; atque de hac venditione dicitur esse iniquam intrinsecè quoad officia secundum se, & non esse ita iniquam quoad emolumenta pecuniaria, cuiuscumque modi sit de reliquo electio. Neque tangit hoc punctum obiectio; sed neque illud tangit, quod dicitur de iudice vendente sententiam iniustam; quia solum vendit aliquid pecuniarium, seu quod ad pecuniam reducitur ratione periculi, quod subit, vel aliis eiusmodi de causis, de quibus dicitur in loco. Nulla igitur est paritas quoad venditionem officiorum secundum se; quoad alia vero, quæ illis adiacent, iam concessum est totum.

Art. 1. Ad 7. Non omne, quod potest esse materia beneficij obligantis ad gratitudinem, potest esse materia emptionis, & venditionis, vt apparet manifestè in exemplis paulò ante productis mutui, & solutionis iusti pretij anticipatæ, aut dilata; necnon in collatione gratuita rerum spiritualium. Ratio est quia possunt leges tam naturæ quam humanæ relinquere distributori, seu largitori immediato rerum, & munerum liberum affectum beneficium specialem erga quem voluerit, quin relinquunt vllam libertatem circa quantitatem, aut qualitatem, & æstimabilitatem eius, quod distribuendum est. Sunt enim res diuersæ quantitas affectus, & quantitas pecuniæ; suntque proinde capaces diuersarum, atque oppositarum inter se dispositionum. Existente autem ea legitimum dispositione tamen impendatur maior affectus beneficium erga vnum, quam erga alium, non ampliabitur propria libertas vltra terminos legitimos, ideoque nihil fiet contra iustitiam. Ampliabitur vero libertas, & fiet contra iustitiam, si auferatur atque distributori referuatur pars quantitatis pecuniariæ determinatæ per leges, aut per voluntatem domini habentis vim legis. Retinebitur enim à distributore res non sua, intendeturque, vt fiat sua ipsius titulo illegitimo; Nempe in compensationem affectus specialis secundum se præcisè considerati, qui vt sic vendibilis minime est, cum sit diuersi generis, & non reducibilis ad æqualitatem comparatione pecuniæ. Affectus enim, cum solus secundum se est liber per legem, solo affectu compensatur ad æqualitatem.

R. P. de Elparza Curs. Theol. Tom. I.

Art. 2. Pater autem non solum præminentiam officij deberi integram, & liberam à compensatione pecuniaria ex sua natura, & secundum leges, vt apparet ex dictis, verum etiam stipendium iustum officij esse quantitatem legibus determinatam in compensationem laboris exacti ratione eiusdem officij, easque leges esse latas in fauorem exhibentis de facto talem laborem: Ergo distributor officiorum nihil potest ex ea quantitate pro se detrahare ob specialitatem affectus beneficii, & electionem huius præ alio sibi liberam per leges secundum se præcisè, sic enim fraudarentur officiales parte stipendij iusti, hac præcisè de causa, quia ipsi potius quam alij obligantur ad laborandum. Quod vltra rationem datam est contra Apostolum vehementer exclamantem, tamen si ageret de labore officij spiritualis 1. Corinth. 9. 7. *Quis militat stipendiis suis nunquam?* cum iis, quæ sequuntur.

Art. 3. Iam opinio illa Dianæ, & paucorum aliorum, quæ adducitur in confirmationem, est minus probabilis, quam id in cuius confirmationem adducitur, imo re maturius considerata videtur prorsus improbabilis. Quia, qui sic pascitur electionem vnius puellæ dotandæ præ alia non dat quantum tenetur dare, retinetque sibi titulo illegitimo, quod non est suum, & permissionem sibi factam solum quoad affectum, & electionem personæ, atque benemerentiam respectu eiusdem ampliat ad quantitatem rei, circa quam nulla sibi facta est permissio, nec fieri potuit, quin per iubentem contradiceretur suæ ipsius intentioni. Iuberet enim, vt darentur centum ex. gr. simulque permetteret, vt non darentur centum, sed nonaginta tantum; aut octuaginta, vtque ea diminutio fieret propter solam dationem, quæ essentialiter est coniuncta cum determinatione alicuius personæ. Iniquum autem manifestè est, vt qui tenetur dare centum alicui personæ ab ipso determinandæ, aut si liberit, committendæ fortis, det minus quam centum idest minus quam tenetur dare, præcisè quia dat; idest præcisè quia determinat, & exequitur determinationem sibi permissam. Dictum autem est hoc esse minus probabile, seu potius esse manifestius falsum quam quod confirmandum erat, quia in electione ad stipendium iustum officij adest aliquid specialiter æstimabile vltra æstimationem stipendij, nempe dignitas, & præminentia ipsius officij, & prærogatiua honoraria inde resultans in stipendium. At in electione ad dotem tota æstimatio est penes quantitatem pecuniæ, & affectum, ac libertatem quibus datur.

QVÆSTIO XLV.

Vtrum ex læsione iustitiæ distributiua oriatur obligatio restituendi?

Videtur non oriri. 1. Quia electo minus digno nulla necessario interuenit iniustitia aduersus digniorem, nullaque proinde necessario resultat obligatio restituendi. Potest nimirum communitas cedere iuri, quod sibi conuenit ex natura rei ad electionem dignissimi. Ergo fieri absolute potest, vt absque vlla iniustitia eligatur minus dignus prætermissio digniori. Quia vero communitas transfert omnem suam potestatem absque vlla limitatione in supremum Principem, certè fieri potest, vt ita transferat, poterit etiam supremus Princeps eidem iuri cedere, atque ideo numquam peccabit contra iustitiam distributiua electione minus digni. Ipsa etenim voluntas eligendi minus dignum continet in se eam cessionem iuris. Quia nemo vult fieri à se cum peccato,

R 3 quod